

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

לפני כבוד השופט הבכיר שכיב סרחאן

שאל לוי, ת.ז. 71514970
ע"י עו"ד ד"ר איריס טרומן

התובע

נגד

1. אילן בר, ת.ז. 27195601
2. גיא עזרא, ת.ז. 32619272
ע"י עו"ד בנימין משה ואח'

הנתבעים

פסק-דין

זוהי תביעה כספית לפיצוי נזקים שנגרמו לתובע, לטענתו, בשל פרסום לשון הרע, והכל לפי הוראות חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה – 1965. (להלן: "החוק").

פרולוג

1. בית יוסף הוא מושב בבקעת בית שאן (להלן: "המושב") השייך למועצה אזורית עמק המעיינות (להלן: "המועצה"). המושב הוקם בשנת 1937, כישוב חומה ומגדל ונקרא על שם יוסף אהרנוביץ, איש תנועת העבודה. המושב ננטש בתקופת מלחמת העצמאות, והוא אוכלס מחדש בשנת 1951 על-ידי יוצאי יהדות עיראק וכורדיסטן. האוכלוסייה במושב מעורבת (חרדים, דתיים וחילוניים) עם רוב מסורתי ודתי. התושבים עוסקים, בעיקר, בחקלאות ובמקצועות חופשיים מחוץ למושב.

2. המושב הוא אגודה שיתופית רשומה, על-פי פקודת האגודות השיתופיות (להלן: "הפקודה"). הוא התנהל ב"זהות ועדים", קרי, חברי ועד ההנהלה של האגודה (להלן: "ועד האגודה") מכהנים גם כחברי הוועד המקומי במועצה (להלן: "הוועד המקומי") עד לתאריך 31.12.2013. כאמור, החל מיום 1.1.2014, קיימת הפרדה בין ועד האגודה לבין הוועד המקומי.

3. בחודש יולי 2011 התקיימו בחירות לחברי ועד האגודה, שהוא כאמור הוועד המקומי (להלן: "הבחירות"). נבחר ועד חדש. בבדיקה שנערכה על-ידי המועצה, עקב השגות על חוקיות הבחירות, התברר, כי בוועד המקומי מכהנים שני "זוגות" של

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

קרובי משפחה, כהונה האסורה על-פי הדין שלעניין. אחד הזוגות היה התובע ואחיו
מר מנחם שאול. שני חברים בוועד המקומי שכהונתם אסורה על-פי הדין (ה"ה לוי
מנחם ואחיו של התובע מר מנחם שאול שהייתה לו קרבה משפחתית עם החבר אשר
קזז) התפטרו. משרד הפנים מינה שני חברים חדשים. דא עקא, לאחר מינוי שני
החברים הנוספים האמורים הסתבר, כי הם לא כשירים לכהן בתפקיד חברי ועד
האגודה. על-כן, מינה משרד הפנים שני חברים חדשים במקומם, ביניהם – התובע.
בהמשך, נבחר התובע על-ידי חברי הוועד מקומי לכהונת יו"ר הוועד המקומי. ויודגש:
התובע לא היה חבר בוועד האגודה.

4. בחודש נובמבר 2012, קיבל הוועד המקומי החלטה על הטלת ארנונה למגורים
במושב לשנת 2013. הוועד החליט על העלאת תעריף הארנונה לשנת 2013, בסך של 7
ש"ח נוספים לכל מ"ר (להלן: "ההחלטה"). ההחלטה אושרה על-ידי מליאת המועצה
והועברה לאישור הרשות המוסמכת (שר הפנים ושר האוצר).

5. חלק מחברי המושב, לא היה מרוצה מתפקוד ועד האגודה/הוועד המקומי. היו
השגות וביקורת נוקבת על הבחירות, זהות חברי הוועדים, ההחלטה וכיוצא באלה.
הנתבעים עמדו בראש חץ המבקרים. הם ביקרו, בצורה נוקבת, את תפקוד מוסדות
המושב (ועד האגודה והאסיפה הכללית) בנושאים רבים: עדכון פנקס החברים,
הטיפול במניות תנובה, תשלומי שכר ומענקים, רישום פרוטוקולים שלא כדין, חלוקת
נכסי המושב, חוקיות החברים בוועד האגודה, שימוש שלא כדין בקרקעות המוקצות
להרחבה וכיוצא באלה. לדעתם ובקליפת אגוז, מוסדות המושב לא מקפידים על טוהר
המידות וסטנדרט המנהל הציבורי התקין, ובעניין זה הם (בעיקר – הנתבע 1) פנו
בתלונות לרשויות המוסמכות ובכלל זה רשם האגודות השיתופיות, המועצה וכיוצא
באלה. וכן, הם פתחו דף קבוצת חברים סגורה בפייסבוק בשם "נלחמים על בית
יוסף", שמטרתה פרסום סטטוסים, עדכונים לסטטוסים ופוסטים של חברי הקבוצה,
בדרכים של "תגובה" (Comment) אהבתי (Like) ושיתוף (Share), והכל סביב
ההתנהלות במושב. (להלן: "אתר הפייסבוק"). אתר הפייסבוק הוא "כיכר העיר"
החדשה המאפשר לחבריו ביטוי על התנהלות ותפקוד מוסדות המושב.

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

6. בתקופה החל מיום 11.8.2013 ועד 14.8.2013, פרסמו הנתבעים סטטוסים ופוסטים (מסוג תגובות) שונים. להלן הפרסומים מושא כתב התביעה, שפורסמו על-ידי הנתבעים:

הפוסטים שפורסמו על-ידי הנתבע 1:

הפוסט הראשון, פורסם ביום 11.8.2013:

"חברי ועד שותים כל שבת בבית כנסת, אני מציע שיתרמו לנוער חלק מהאלכוהול נמלא להם בריכה, ככה גם כולם יהיו בסטלה ואף אחד לא יתלונן!!!"

7. הפוסט השני, פורסם ביום 11.8.2013:

"במושב בית יוסף החליטו בוועדה מקומי שתמורת הבריכה הסגורה, המתנ"ס הסגור, מועדון הקשישים הסגור, הקוצים על ההר ועוד המון שממה ושעמום הם יטילו עוד מסים על התושבים המסכנים, לא מספיק הקושי והסבל, אז בתקציב הוועד המקומי החליטו לא לקבל הצעה ל 400 עצי תמר בחינם, כולל טיפול בחינם והחליטו שהם יקנו עצי זית בעשרות אלפי ₪, שנשאר כסף החליטו להביא מופע סטנדאפ שהצליח לרגש ולהצחיק 5 אנשים בלבד שהשתתפו במופע זאת בתמורה לכ- 5,000 ₪ מכספי המושב. אח"כ החליטו לבטל מנוי כניסה לסחנה, ועוד קצת כסף כנראה שהלך להרמת כוסית הרי צריך לחגוג את החלמאיות של ה"טמבל" מהשיר של ארכדי דוכין. ולבסוף ה"טמבל" מהשיר להטיל מס נוסף על התושבים, שהרי יש שטחים לבניה שלא משחררים לצעירים אולי יטעו עליהם עצים."

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

8. הפוסט השלישי, פורסם ביום 12.8.2013 :

"הפלאבר", "דביקי" בשפת הילדים ו- "איכסי" בשפת
ההורים, במקום להשתמש בלכאורה לכיעור, ניתן לקרוא
לא "דביקי" בשפת הילדים ו"איכסי" בשפת ההורים".

9. הפוסט הרביעי (תגובית), פורסם ביום 12.8.2013 :

"כן הבת שלו תסיק שמן ותחלק לעניים שיהיה להם כסף
לארנונה חחח".

10. הפוסט החמישי (תגובית), פורסם ביום 12.8.2013 :

"משה תעזור לה להסיק".

11. הפוסט השישי, פורסם ביום 12.8.2013 :

"שנים שנכנסתי למושב הרגשתי חסר משהו, עד שבא
הגאון העילוי זרע עצי זית ואז חשבתי למה לא בננה??
וכנראה שבגלל השמן הכריעו זית... זה מחליק לכל מיני
מקומות... ובננה היה נתקע".

12. הפוסט השביעי, פורסם ביום 13.8.2013 :

"אגב לכל הצופים בסקרנות... אנחנו מדברים בסאטירה
כך שאין לנו כוונה לפגוע בשום איש/אישה/עץ או בעל
חי!! השאלה היא האם איכסי יפגע כעץ/אישה/או בעל
חי???"

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

13. הפוסט השמיני, פורסם ביום 15.8.2013 :

1
2
3
4 "שלחו תבנות של שומרי הסף... אמרו להם מלכלכים על
5 ההורים שלכם... אבל הם בשקט... כמו הנחש משנה
6 תעור לא משנה את הטבע... בסרט מאחורי הסורגים
7 "נאום המניאקים" אורי מסביר שיש 2 סוגים, אחד יודע
8 ואחד יושב אוכל ומעלה גרה כמו חזיר..."
9

14. הפוסט התשיעי, פורסם ביום 15.8.2013 :

10
11
12 "השלט היה על הקיר... לכיוון המזכירות יש שלט
13 "לתרגיל" וואלה עשו תרגיל לכלבלב שליכלך עליהם...
14 נתנו לו לנקות קצת תגינה... תפסיק לנקות... רוצה
15 לנשוך... כיפה אדומה עשו לטמבל... כל האש מופנית
16 אליו!!! אבל מגיע לו שיחנק. רצה אש קיבל. שאפו ליו"ר
17 תאטרון הבובות, שיחק אותה, השחיל תזמר של כוכב
18 נולד".
19

הפוסטים שפורסמו על-ידי הנתבע 2

15. הפוסט העשירי, פורסם ביום 11.8.2013 :

20
21
22
23
24 "חבר יקר (כן כן אתה שחושב לעצמך) אם אין לך כסף
25 נדאג לך באופן אישי ונעשה לך מגבית מאנשי הישוב זה
26 שיש לך נכות 100% לא אומר שאתה יכול להציע שתושבי
27 הישוב ישלמו ארנונה נוספת בעלות של 7 ₪ למטר. אתה
28 מנסה לתעתע?? רוצים ממך תשובות בבקשה".
29
30
31

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

16. הפוסט האחד עשר (תגובית), פורסם ביום 11.8.2013 :

"כן אהה שמעתי החברה הטובים עושים שם שמח
במיוחד זה שרוצה להוסיף לנו גזרות..."

17. הפוסט השניים עשר, פורסם ביום 11.8.2013 :

"לכל אחד יש אימפריה. לכל אחד יש רכב יוקרה ולכל
אחד מילדיו יש בית פאר עם גינה ירוקה וגדר חיים. יש
50 דונם חממה, טרקטורים ותאילנדים. רוצים שוויון".

18. הפוסט השלושה עשר (תגובית), פורסם ביום 12.8.2013 :

"אבל שמן זית מחליק... אין על איכסי דואג לנו"

...

(תגובת הנתבע 1) :

"צריך למרוח לו משמן ולדחוף לו תעצים"

(תגובת הנתבע 2) :

"חחחחחחחח הרגת אותי רק שאיכסי לא יפגע".

19. הפוסט הארבעה עשר, פורסם ביום 13.8.2013 :

"תושבי בית יוסף מפחדים לדבר בטח קיבלו איומים
מהעבריינים. התעוררו אנחנו לא ניתן שיקחו מכס
פרוטקשיין".

20. הפוסט החמישה עשר, פורסם יום 13.8.2013 :

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

1 "לכאורה חבר ועד חדש שקיבל את המושב בירושה עד
2 כדי כך שהחל לחלק משכורות פיקטיביות לילדיו, חבריו
3 לכיסא קינאו בו והחלו הם לפנק מקורבים..."

4
5 21. הפוסט השישה עשר, פורסם ביום 25.8.2013 :

6
7 "יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד אחד
8 חפר בור לאויב שלו שיפול, אותו אדם רשע לא ידע שבנו
9 יצא העירה למכור את העגבניות בשוק, שהרי בליבו
10 מחכה בקוצר רוח מהמרפסת לראות את אותו שונא שלו
11 שנופל בבור, אך להפתעתו המרה בנו יקירו חזר הביתה
12 ומנופף לשלום ואופס נפל לאותו בור... מוסר השכל: לפני
13 שאתה חופר לאויב בור תבדוק שהבת שלך לא עשתה
14 טעות שתעלה לך ביוקר. לך תעשה שיעורי בית".

15
16 22. הפוסט השבעה עשר, פורסם יום 25.8.2013 :

17
18 "מי שמנסה לצוד אותו... שלא יתפלא... אני תמיד יכול
19 להפתיע אותו מאחור (איזה חיה אני?).

20
21 כמו השיר של ריטה: וזה יבוא יבוא יבוא אח חחחחח אין
22 מאושר ממני, אך שגלגל מסתובב לו
23
24 הקם להורגך השכם להורגו"

25
26 23. הפוסט השמונה עשר, מיום 25.8.2013 :

27
28 "תחבוש פאה כי מהיום פאפרצי בדרך אליך, אני עזבתי
29 את הכל ואני יקדיש את מלון[א] הזמן רק בשבילך אהוב
30 יקר שלי. כל תנוע [ה] שלך אני יתעד, כל צעד שלך אני
31 מאחוריק בכדי שלא תמעד (תוכי מושלם שלך).

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

24. הפוסט התשעה עשר, פורסם יום 25.8.2013 :

"תנשמת אוהבת לצאת בלילה לחפש את הטרף שלה, אני
בניגוד אליה אוהב את הטרף שלי כל היום אז מי אני?"

(כל הפוסטים דלעיל יקראו להלן: "הפרסומים").

טענות התובע

25. התובע טוען, בקליפת אגוז, כי הפרסומים, ביחד ולחוד, מהווים לשון הרע, כהגדרתה בסעיף 1 לחוק. הפרסומים נועדו להשפילו בעיני הבריות, לעשותו מטרה לשנאה, לבוז וללעג מצדם; הם גם נועדו לבזותו בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסות לו; ולבסוף, הם נועדו לפגוע בו, במשרתו הציבורית, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו.

26. וכן, טוען התובע, כי מדובר בפרסומים שקריים, אסורים ומהווים עוולה אזרחית, לפי סעיף 7 לחוק. הפרסומים לא מוגנים ולא מותרים לפי הדין שלעניין. במקרה דנן, הנתבעים לא חוסים תחת כנפיהן של ההגנות וההקלות שבפרק ג' לחוק, במיוחד הגנת אמת הפרסום שבסעיף 14 לחוק, הגנת תום-הלב שבסעיף 15 לחוק וההקלות שבסעיף 15 לחוק. בנוסף לכך, הפרסומים הם גם "שקר מפגיע", עוולה לפי סעיף 58 לפקודת הנזיקין, [נוסח חדש], תשכ"ח – 1968 (להלן: "פקודת הנזיקין").

27. התובע עותר לבית-המשפט, בין השאר, כי יחייב את הנתבעים לשלם לו פיצויים סטטוטוריים, ללא הוכחת נזק, לפי סעיף 7א' לחוק. וכן, לצוות על הנתבעים להתנצל בפניו, בכתב ובפומבי, על עוגמת הנפש שנגרמה לו ולבני משפחתו בשל הפרסומים הכוזבים, לטענתו.

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

טענות הנתבעים

28. הנתבעים מכחישים, למעשה, את טענותיו המהותיות של התובע שביסוד עילת התביעה, הן בשאלת האחריות והן בשאלת הנזק ושיעור הפיצויים. לדידם, מדובר בתביעת סרק, משוללת עילה בדין ומטרתה להלך אימים על הנתבעים מלבקר התנהלות ועד אגודת המושב. דין התביעה להידחות.

וכן, בתביעה דנן, מנסה התובע וועד האגודה לסתום את פיותיהם של הנתבעים ושל רבים מתושבי הישוב, ולמנוע מהם מלהביע את התנגדותם הנחרצת להתנהלות בלתי תקינה של ועד האגודה במשך שנים רבות.

29. וכן, מוסיפים הנתבעים וטוענים, כי התובע מנסה להניא אותם, "שעושים ימים כלילות להוציא לאור את ההתנהלות הנעשית במחשכים של ועד אגודת מושב בית יוסף ותוך פניה לרשם האגודות השיתופיות אשר מצדו ולאור ההתנהלות הבלתי סבירה והבלתי תקינה של ועד האגודה מינה חוקר מטעמו לבדוק טענות הנתבעים, כשמצב הדברים הוא כי נכון ליום הגשת כתב הגנה זה אמורה להתקבל החלטה לעניין פסילת התובע מלשמש כיו"ר ועד מקומי בית יוסף, הן בשל מינוי בלתי תקין והן בשל ניגוד עניינים. כל זאת לאחר שכבר נפסל אחיו של התובע מר מנחם לוי מלשמש

כחבר ועד מקומי בשל מינוי לא תקין תודות לפעולות הנתבעים וחברים נוספים במושב בית יוסף" (סעיף 6 לכתב ההגנה. ההדגשה במקור – ש.ש.).

30. וכן, התובע מטעה ביודעין את בית-המשפט בכך שהוא מצטט חלקי "פוסטים" בלבד שפורסמו באתר הפייסבוק ומנתק אותם חלקים מהקשרם האמיתי והמלא.

31. כמו-כן, טוענים הנתבעים, כי הם לא פרסמו לשון הרע על התובע. הפרסומים, ביחד ולחוד, לא כוללים לשון הרע, כהגדרתה בסעיף 1 לחוק. רוב הפרסומים לא מכוונים לתובע. מכל מקום, הפרסומים מותרים וחוסים תחת כנפי חופש הביטוי המוקנה לכל אזרח ואזרח בישראל, והם חוסים תחת כנפיהן של הגנת "אמת הפרסום" שבסעיף 14 לחוק ו-"תום-הלב" שבסעיף 15 לחוק.

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

32. טענה נוספת בפי הנתבעים היא, כי אתר הפייסבוק מהווה "כיכר העיר" החדשה של חברי המושב, לשם "הבעת דעות על ההתנהלות במושב בית יוסף כשאין כל כוונה לפגוע במישהו אלא לעורר את התושבים להביע את דעתם ולהיאבק בדרכים לגיטימיות בהתנהלות הקלוקלת של ועד המושב לדורותיו, ויובהר כי עם פתיחת הקבוצה, הובהר היטב כי ההתנהלות והביטויים הינם בסגנון סאטירי מבלי לפגוע באינדיבידואל כלשהו" (סעיף 14 לכתב ההגנה. ההדגשה במקור-ש.ס.).

וכן, בתו וכלתו של התובע היו חברות בקבוצה של אתר הפייסבוק ואף הגיבו לפוסטים שפורסמו בו על-ידי הנתבעים. לאחר שקראו את הפוסט של הנתבע 1, שפורסם באתר הפייסבוק ביום 14.8.2013 ובו מצוין במפורש, כי "אישית אין לנו בעיה עם איש", הבינו המה, כי הפוסטים שפורסמו באתר הפייסבוק ובכללם הפרסומים אינם על התובע, ויותר לא טרחו להגיב על הפוסטים שפורסמו שם.

מסכת הראיות

33. שישה עדים היו לתביעה: התובע, בתו של התובע, הגב' מיכאלה לוי (להלן: "מיכאלה"), חבר ועד האגודה וחבר הוועדה המקומי, מר אמנון קרה (להלן: "אמנון"); מזכיר המושב, מר פרוספר דהן (להלן: "פרוספר"), חבר ועד האגודה וחבר הוועד המקומי, מר יעקב יוסף (להלן: "יעקב") ויו"ר ועד האגודה מר דני אליהו (להלן: "דני"). הם הקדימו והגישו תצהירי עדות ראשית שלהם (ת/1 עד ת/6, והכל בהתאמה).

34. הנתבעים העידו לעצמם. הם הקדימו והגישו תצהירי עדות ראשית שלהם (נ/1 ו-נ/2, והכל בהתאמה).

דיון והכרעה

לשון הרע – המסגרת הנורמטיבית

35. לאחרונה ובמקרים אחרים, הזדמן לי לתהות על קנקנה של לשון הרע במקומותינו (ת"א (נצ') 5975/06 מועצת העדה האורתודוקסית נ' אליאס חביב ג'ראייסי, מיום 7.9.2013; ת"א (נצ') 24796-09-12 אליה נ' דויד, מיום 16.7.2015;

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

ת"א (נצ') 4341-09-12 **סבתי נ' עובד**, מיום 16.9.2015). לשון הרע אינה מוצאת מנוח בעולם האנושי והמשפט נדרש, לעיתים תכופות, למצוא במקרה הספציפי את האיזון העדין החוקי והחוקתי שבין שני ערכים חוקתיים בדמוקרטיה החוקתית-מהותית, שיכולים להתנגש ביניהם: הזכות לשם טוב מחד, וחופש הביטוי מאידך. כאן אחזור, שוב, על מה שכתבתי במקרים האחרים, וארשה לעצמי להוסיף קמעא.

36. האדם נברא בצלם אלהים: "ויאמר אלהים: נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמים, ובבהמה ובכל-הארץ ובכל הרמש על הארץ: ויברא אלהים את-האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם" (בראשית א' כו-כו). ערך "כבוד הבריות" נובע מכבודו של בורא עולם, ובביושו של האדם, כל אדם, יש משום זלזול בצלם אלהים שבאדם. שנינו במקורות, כי "גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה" (ברכות י"ט, ב'-כ, א'). במקומותינו, כבוד האדם הוא ערך חוקתי מוגן. (חוק יסוד: **כבוד האדם וחירותו**, תשנ"ב – 1992) (להלן: "חוק היסוד"). מערך חוקתי זה, נגזרות מספר זכויות יסוד, ובכללן הזכות לשם טוב והזכות לחופש ביטוי (ע"א 4534/02 **רשת שוקן בע"מ נ' אילון (לוני) הרצקוביץ**, פ"ד נח(3) 558, 565 (2004)).

37. לית מאן דיפליג, כי חופש הביטוי מהווה אבן מאבני היסוד של המשטר הדמוקרטי. חופש הביטוי הינו אחד ממאפייניה הבולטים של הדמוקרטיה. זכות זו הינה נשמתו של משטר הדוגל בזכויות אדם. שכן, באמצעות מתן חופש ביטוי, מאפשרת המדינה לאזרחיה להתגונן מפני פגיעות בזכויות יסודיות אחרות. חופש הביטוי, הוא הנותן למשטר את אופיו הדמוקרטי ולא בכדי נאמר, כי "בלא דמוקרטיה אין חופש ביטוי, ובלי חופש ביטוי, אין דמוקרטיה". (בג"צ 14/86 **לאור נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות**, פ"ד מא(1) 421, 433 (1987)). חופש הביטוי הוא "ציפור נפשה של הדמוקרטיה" (בג"צ 73/53 **חברת "קול העם בע"מ נ' שר הפנים**, פ"ד ז(1), 871 (1953)). חופש הביטוי כולל בתוכו דעה וביקורת חורגות, שרוב הציבור סולד מהן. חופש הביטוי משתרע על כל צורותיה וסגנונותיה של הבעת הביטוי ועל כל תכניו. הוא משתרע גם על אמירות שיש בהן לשון הרע. חשיבותו של חופש הביטוי אכן גוברת ומתעצמת מקום בו מדובר בהבעת דעה בזירה הציבורית. חופש הביטוי הינו תולדה של משטר דמוקרטי, אך הוא גם המגן המאפשר את המשך קיומו של המשטר הדמוקרטי. בחברה אנושית בת-תרבות ובמדינה שחרטה על דגלה את הדמוקרטיה

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

המהותית כצורת שלטון וממשל, הדמוקרטיה המהותית, במשמעותה הרחבה, אינה רק צורת שלטון וממשל. היא גם אורח חיים. היא מסגרת מדינית וחברתית המבטיחה, בצורה האופטימלית ביותר, את מיקסום ההגנה על זכויות האדם והתפתחותן. היא משיאה את האושר האנושי.

38. לעיתים, חופש הביטוי, מתנגש בערכים אחרים, ובמקרים מסוימים יש בכך כדי

להצדיק את הגבלתו וצמצומו של חופש הביטוי. במקרים אלה, נדרש איזון בין הערכים השונים. במשפטנו, הזכות לשם טוב היא זכות יסוד. זכותו של אדם לכבוד אישי ולשמירה של שמו הטוב הינה זכות בעלת היבטים אישיים ורכושיים הראויים להגנה (א. שנהר, **דיני לשון הרע**, (הוצאת נבו, 1997) 20). חופש הביטוי והזכות לשם טוב הינם ערכים אשר לאור אופיים וטיבם מתנגשים בסיטואציות מסוימות.

39. לאור העובדה ששיטת משפטנו מכירה הן בזכות לחופש הביטוי והן בזכות לשם

טוב, וכן לאור ההתנגשות האפשרית בין שתי זכויות אלו, מתעוררת שאלה באשר ליחס ולאיזון הראוי בין שתי הזכויות דנן. נוסחת האיזון והמשקל היחסי של ערכים אלה אינם אחידים והם נגזרים מנסיבותיו המיוחדות של המקרה.

40. החוק משקף את האיזון אשר קבע המחוקק בין שתי זכויות יסוד הנובעות מחוק

היסוד: זכותו היסודית של האדם לשם טוב מחד, וזכותו היסודית לחופש ביטוי מאידך. החוק יפורש לפי תכליתו החקיקתית, הן הספציפית והן הכללית (ע"פ 677/83 **בורוכוב נ' יפת**, פ"ד לט(3) 205, 216-213, 218 (1985); ע"א 214/89 **אבנרי נ' שפירא** פ"ד מג(3) 840, 863-862 (1985); דנ"א 1121/12 **פלוגי נ' אילנה דיין** אורבך, מיום 18.9.2014; א. ברק, **פרשנות תכליתית במשפט**, (נבו הוצאה לאור, 2003) 399).

המטרה החקיקתית הספציפית, בהגדרת פרסום הרע כעוולה אזרחית, היא ההגנה על שמו הטוב של האדם הנפגע. בצד תכלית ספציפית זו של החוק, קיימת גם תכלית כללית שלו, שעניינה עקרונות היסוד של השיטה המשפטית. במשטר דמוקרטי, חופש הביטוי מהווה זכות יסודית ובסיסית, ולאורה של זכות זו יש לפרש כל חוק. לאור מעמדו של חופש הביטוי, יש לפרש חיקוקים המגבילים אותו באופן שלא יסכל את

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

מטרותיו של חופש הביטוי. החוק מצמצם את חופש הביטוי ומונע מאדם לפגוע בשמו
הטוב של אדם אחר תחת האצטלה, כי עסקינן בחופש הביטוי. בצד האיזון
הסטטוטורי על-פי החוק, שבין זכויות היסוד - הזכות לשם טוב מזה והזכות לחופש
ביטוי מזה - על בית-המשפט לערוך גם איזון שיפוטי-חוקתי, בהשראתו של חוק
היסוד.

41. יש וחופש הביטוי מהווה, למעשה, כלי להגנה על שמו הטוב של אדם, אך
במקרים מסוימים הגנה על אחת מן הזכויות דן מצמצמת את תוקפה של הזכות
השנייה. הזכות לחופש ביטוי והזכות לשם טוב דרות בשכנות זו לצד זו ובמקרים בהם
ישנה התנגשות בין הזכויות, נדרש איזון חוקי ושיפוטי-חוקתי ביניהן. זכויות אלה, על
אף היותן זכויות יסודיות, אינן זכויות מוחלטות. הן – זכויות יחסיות. יש וחופש
הביטוי נסוג בפני הזכות לשם טוב, ויש והזכות לשם טוב נסוגה מפני חופש הביטוי,
והכל בהתאם לנסיבותיו המיוחדות של המקרה. לא הרי האיזון בספירה הפרטית
כהרי האיזון בספירה הציבורית. על דרך העיקרון ניתן לומר, כי חשיבותו של חופש
הביטוי אכן גוברת מקום שמדובר בפרסום המהווה הבעת דעה בעניינים ציבוריים
ובנוגע לאנשים הממלאים תפקידים ציבוריים. (רע"א 10520/03 **בן גביר נ' דנקנר**,
מיום 12.11.2006).

42. פרסום לשון הרע יכול להוות עוולה אזרחית ועבירה פלילית. שניים הם
יסודותיה של עוולת פרסום לשון הרע: האחד, היינו "פרסום", והשני, "לשון הרע".
בהעדר אחד מהיסודות דן לא מתקיימת העוולה.
סעיף 1 לחוק מגדיר מהי לשון הרע וקובע כדלקמן:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה

לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות

המיוחדים לו;

(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית

ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

במקצועו ;

(4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום
מגוריו, מינו או נטייתו המינית או מוגבלותו ;
בסעיף זה "אדם" – יחיד או תאגיד ;
"מוגבלות" – לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות
קוגניטיבית קבועה או זמנית"

סעיף 2 לחוק מגדיר פרסום וקובע, כי :

"(א) פרסום, לעניין לשון הרע – בין בעל-פה ובין בכתב או

בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי

אחר.

(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום

אחרות :

(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו

אדם או לאדם אחר זולת הנפגע ;

(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות להגיע

לאדם זולת הנפגע."

וידגש : אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או גם
היא והתייחסותה לאדם הנפגע, משתמעת מן הפרסום או מנסיבות
חיצוניות (סעיף 3 לחוק).

43. המבחן ללשון הרע הינו האם יש בהתבטאות בכדי לפגוע באדם – לפי

מידת הפגיעה המצויה בחוק - בקרב החוג שעמו הוא נמנה, לפי המקובל

והנהוג באותו חוג. קרי, המבחן אינו מבחן סובייקטיבי, כי אם מבחן

אובייקטיבי במהותי. לא תחושותיו של התובע/הנפגע הקובעות האם האמירה

מהווה לשון הרע, כי אם הדרך בה רואים החברה או החוג הסובב את הנפגע

14 מתוך 26

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

במסגרות חייו את הפרסום, הינה המדד להכרעה בסוגיה דנן. מבחן זה אף
תואם את מטרתו העיקרית של החוק, והיא לאפשר לאדם להגן על שמו הטוב
בקרב החברה בה הוא חי ופועל. (ע"א 466/83 **שאהה נ' דרדריאן**, פ"ד לט 734,
746-747. (1986)).

וכן, נפסק בע"א 723/74 **הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל
לישראל בע"מ**, פ"ד לא (2) 281, 293 (1977), כי:

"המבחן בדבר קיום לשון הרע לפי סעיף 1 לא מתמצה
בתחושת העלבון הסובייקטיבית של הפרט, עליו נסב
הדיבור או הכתב המייחס לו דברים פוגעים, אלא יסוד
אובייקטיבי, היינו מה השפעתם או זיקתם של דברי לשון
הרע להערכה לה זוכה הפרט – התובע בעיני הבריות."

44. בספרות המשפטית, הובעה הדעה, כי:

"הפרט הינו סובייקט חברתי בעל תכונות מוסריות.
ההערכה החברתית משמעה, אפוא, הערכה של תכונות,
כגון הגינות, יושר, רדיפת צדק או עשייתו, חברות,
אזרחות טובה, פטריוטיות וכדומה. מכאן שהפרסום
הפוגע בניקיון הכפיים או בדמותו האזרחית של הפרט,
למשל תיאורו כ"אויב העם", "בוגד", "גזען", "רמאי",
"נוכל", "כפוי טובה", "עושה עוול" וכדומה או ייחוס לו
ביצוע של עבירה פלילית או התנהגות לא מוסרית מהווה
פגיעה בכבוד. פרסום המטיל דופי בטוהר המידות או
בדמות המוסרית של הפרט מהווה פגיעה בכבוד כערך
חברתי מוגן."

(ח.גנאים, מ. קרמניצר, ב.שנור, **לשון הרע הדין המצוי
והרצוי** (המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש
הרי ומיכל סאקר, (2005), 79-80).

דעתם זו של המלומדים, גנאים, קרמניצר ושנור, עם כל הכבוד, מקובלת עליי.

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

45. ככלל, המבחן לפרשנות פרסום הוא מבחן אובייקטיבי, לאמור: מה הוא המובן
הטבעי והרגיל של פרסום בעיני האדם הסביר. (ע"א 740/86 **תומרקין נ' העצמי**, פ"ד
מג(2), 333, 337; ע"א 723/74 **הוצאת עיתון הארץ בע"מ**, דלעיל בעמ' 318). כך לגבי
פרשנות ביטוי וכך לגבי עצם השאלה האם הוא מהווה "לשון הרע". (ע"א 809/89
משעור נ' חביבי, פ"ד מז(1), 1, 7 (1993)). התבטאות מהווה לשון הרע מקום שקיימת
אפשרות אובייקטיבית, כי פרסומה עלול להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו
מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם. משמעות הפרסום נלמדת מתוכו; היא מתפרשת
על-פי המובן הטבעי והרגיל של הלשון (פרשנות מילולית) ועפ"י הקשר הדברים בו היא
נאמרה. ככלל, אמת המידה למשמעות הפרסום לפי החוק, אינה תלויה בכוונת
המפרסם, או באופן הבנתו ע"י הנפגע (ע"א 1104/00 **אפל נ' חסון**, פ"ג נו(2), 607, 617
(2002)). המבחן הקובע מה משמעות הפרסום בעיני הקורא הסביר הוא: "מהי, לדעת
השופט היושב בדיון, המשמעות שקורא סביר היה מייחס למילים" (ע"א 740/86
תומרקין דלעיל, בעמ' 337; וראו – רע"א 8685/12 **גואנמה נ' כל אלערב בע"מ**, מיום
24.2.2013). ויודגש: כותרת הפרסום היא ייחודית, ועשויה להיבחן בנפרד מגוף
הפרסום (ע"א 5653/98 **פלוס נ' חלוץ**, פ"ד נה(5), 865, 876 (2001)).

46. ברע"א 4447/07 **מור נ' ברק אי.טי.סי** [1995], **החברה לשרותי בזק**
בינלאומיים בע"מ, פ"ד סג(3), 664, 697-698 (2009-2010) (להלן: "עניין מורי"), נקבע
לעניין פרסום לשון הרע באינטרנט, כי:

"שאלה היא האם ראוי להחיל את דיני לשון הרע
הקיימים על פרסומים משמיצים באינטרנט (ראו למשל
יובל קרניאל "אנונימיות ולשון הרע באינטרנט – בין
חופש ביטוי להפקרות", פורסם באתר המכון הישראלי
לדמוקרטיה). לטעמי, נדרשת הסדרה של הנושא, אך
בהיעדר עדכון ראוי של דיני לשון הרע הקיימים מוטב
להחילם "בשינויים המתחייבים" מאשר להניח קיומה
של לאקונה. השינויים המתחייבים כוללים היבטים
שונים של הפרסום באינטרנט, ובהם: המשקל המועט
שניתן לעיתים קרובות להתבטאויות במסגרת תגוביות

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

בכלל, ובמסגרת תגוביות אנונימיות בפרט; ריבוי
התגוביות באופן שלעיתים קרובות הפרסום המשמיץ
"נבלע בהמון"; והנגישות של הנפגע-עצמו, ושל שוחרי
טובתו, לאותם אתרים שבהם נעשה הפרסום הכולל לשון
הרע, והיכולת לפרסם הכחשות ותגובות מתאימות
("התרופה לדיבור הפוגע – היא דיבור נוסף" – עניין בן
גביר, פס' 17 לפסק-דין) כל אלה עשויים לעיתים תכופות
לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון הרע,
ואף להפוך את טענות הנפגע ל"זוטי דברים". שאלה
נוספת נוגעת בתחולתו של סעיף 11 לחוק איסור לשון
הרע, שעניינו לשון הרע שפורסמה באמצעי התקשורת,
בנסיבות שבהן התביעה נסבה על תגובת שפורסמה
באתר אינטרנט (לגישות השונות ראו ת"א (שלום ראשון-
לציון) 5844/07 וינטרוב נ' גלובס פבלישר עיתונות
(1983) בע"מ [פורסם בנבו], 25.10.2008; ת"א (שלום
קריות) 4815-02-09 ידיעות אינטרנט מפעילת אתר ווי-
נט נ' מור, [פורסם בנבו]; ראו גם רחל אלקלעי
"אחריותו של ספק שירותי האינטרנט להעברת מידע
מזיק" המשפט ו 151 (2001)).

47. וכן, לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינו תאגיד, אין בה עילה
לתביעה אזרחית או לקובלנה (סעיף 4 לחוק). בלשון אחרת, סעיף 4 לחוק מפקיע את
זכות התביעה האזרחית של היחיד שנפגע מפרסום לשון הרע עליו. בע"א 8345/08
עו"ד בן נתן נ' בכרי, מיום 27.7.2011, נפסק לענייננו, כי:

"מיהו אותו ציבור או חבר בני אדם שאינו תאגיד, שהוא
מושא הביטוי השקרי אליו התייחס המחוקק בסעיף 4
לחוק.

לבחינת השאלה על מי נסב הביטוי השקרי, יש להבחין
בין קבוצה שאינה ניתנת לזיהוי לבין קבוצה אשר נוכח
גודלה או מאפייניה הייחודיים, ניתן לזהות את יחידה.

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

יש להבחין בין "יחידים רבים" בקבוצה מסוימת ומוגדרת כפי שנדון בעניין ועד עדת הספרדים, לבין ציבור או קבוצה לא מוגדרת, בהם היחידים מאבדים את זהותם ואת מעמדם המשפטי כנשואי לשון הרע (בר"ע (מחוזי ים) **צימרמן נ' גרוס** (לא פורסם, 27.12.1998). ככל שהקבוצה קטנה ומוגדרת יותר, כך היא מסוימת יותר. גודל הקבוצה משפיע על היכולת לזהות את נמנים על הקבוצה ועל כך שהאדם הסביר שהפרסום מגיע לאוזניו עלול לייחס למי מחברי הקבוצה או לכל חברי הקבוצה את הביטוי השקרי. אכן, גודל הקבוצה אינו מבחן קונקלוסיבי ולא כל קבוצה גדולה היא בהכרח בלתי מסוימת. עם זאת, גודל הקבוצה הוא מבחן מרכזי. ככל שהקבוצה גדולה יותר כך יתקשו הפרטים בקבוצה לטעון כי המדובר בביטוי שקרי פרטי ולהיפך, ככל שהקבוצה קטנה יותר כל יקל להדוף את הטענה כי מדובר בביטוי שקרי ציבורי לגביו חל החריג בסעיף 4 לחוק. לדוגמה, יש להבחין בין אמירה בגנותם של ציבור עורכי הדין לבין אמירה בגנותם של עורכי דין המעורבים בפרשיה מסוימת, באשר אלו מזוהים ומסוימים." (פסקה 14 לפסק-דינו של כב' השופט עמית).

הנידון דידן

48. לאחר שבחנתי, לפני ולפנים, את מסכת הראיות הקבילות ובעלות משקל שנפרשו בפניי ולאחר עיון, עיין היטב בכתבי הסיכומים ובשים לב לדין שלעניין, החרות וההלכתי, חוששני, כי התובע לא הוכיח כדין את עילת תביעתו, ודין התביעה להידחות.

ראשית, התובע בא בשערי בית-המשפט בחוסר ניקיון כפיים משווע. הוא לא הציג לבית-המשפט את הפוסטים והתגובות האותנטיים שפורסמו באתר הפייסבוק בתקופה הרלוונטית (11.8.2013 – 25.8.2013), והכל לשם חשיפת האמת ועשיית

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

הצדק. ההפך הוא הנכון. אין חולק, כי לתובע אין חשבון בפייסבוק, שהוא אתר אינטרנט, ולא היה חבר בקבוצת החברים הסגורה בפייסבוק בשם "נלחמים על בית יוסף" (אתר הפייסבוק) (עמ' 3, ש' 23-24). בתו מיכאלה, הורידה את הפוסטים מושא התביעה מאתר הפייסבוק (עמ' 4, ש' 1-5; עמ' 14, ש' 27-28). הוא צירף לכתב התביעה ולתצהיר עדותו הראשית (ת/1) את הפוסטים שהורדו על-ידי מיכאלה מאתר הפייסבוק. דא עקא, אין המדובר בפוסטים ובתגובות שלמים, מדויקים וקריאים. (עמ' 15, ש' 16-26; עמ' 16, ש' 1-4).

הפוסטים מושא התביעה הוצגו לבית-המשפט על-ידי התביעה באופן סלקטיבי ולאחר שמיכאלה ערכה אותם בצורה מגמתית ומחקה את הפוסטים והתגובות שפורסמו בקיר האישי שלה באתר הפייסבוק (עמ' 16, ש' 9, ש' 30; עמ' 17, ש' 16-23; עמ' 18, ש' 30; עמ' 19, ש' 3, ש' 7-8; נ/1, סעיפים 17, 22 ו-24; עמ' 32, ש' 28; עמ' 36, ש' 1-19; נ/2, סעיפים 17, 22 ו-24; עמ' 35, ש' 25).

ויודגש: עדויותיהם של הנתבעים, לעניין זה, היו סבירות ומהימנות עליי. לעדויות אלה מצאתי אף סיוע בעדויותיהם של התובע ומיכאלה, כמפורט דלעיל.

49. שנית, מעורבות הציבור והשתתפותו הפעילה בשיח הציבורי בנושאים של חברה, דת ומדינה, נותנת, למעשה, לגיטימציה לדמוקרטיה בכלל ולמוסדות ורשויות המדינה הדמוקרטית בפרט. מאידך, ריחוק הציבור מהשיח הציבורי האמור, מאיים על החוקיות והלגיטימיות של הדמוקרטיה והמדינה הדמוקרטית.

(Shifman, L., Coleman, S., Ward, S. (2007), *Only joking? Online Humour in the 2005 UK General Election*, Information, Communication and Society, 10(4), PP. 465-487; Norris, P. (2002), *Democratic Phoenix*, Cambridge: Cambridge University Press)

לית מאן דיפליג, כי טכנולוגיות מידע ותקשורת (ICTs – Information and Communications Technologies)

כמו הדואר האלקטרוני (email), המארג כלל-עולמי (www) והמסרון (sms), הן כלי יעיל עד למאוד בהגברת הפעולות המשותפות, במיוחד בקרב האזרחים הצעירים. ברחבי העולם, אנשים משתמשים באינטרנט בדרכים שונות לשם השגת מידע, קבלת שירותים שונים והשתתפות בדמוקרטיה. הדמוקרטיה האלקטרונית (E-democracy), קיימת היום בכל רחבי העולם.

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

(Andy, B., Phil, N. (2001) *E – Democracy around the World*
Charleston: Phil Noble and Associates).

50. בעידן הפוסט מודרני, טכנולוגיית מידע מאפשרת, למעשה קליטה, הצגה ושידור של מידע באופן אלקטרוני להמונים. היא מאפשרת מעורבות הציבור הרחב והשתתפותו הפעילה בשיח הציבורי בנושאים אקטואליים ובהווה הדמוקרטית. טכנולוגיית מידע החדשה יצרה מודל חדש של תקשורת לא פורמלית שההומור, הסאטירה והפרודיה, תופסים בה מקום מרכזי.

51. הסאטירה היא, למעשה, יצירה ספרותית אשר עלילתה חושפת את המציאות החברתית והמדינית באור נלעג ומגוחך. היא יוצאת ותוקפת תופעות הראויות לגנאי כמו רדיפת בצע, שחיתות ומוסר לקוי. היא עוסקת במיוחד בעניינים אקטואליים המעסיקים את החברה ואת הציבור הרחב ותוקפת תרבויות, מנהגים, ערכים ואישים. היא עשויה להיות גסה וישירה, מבדרת ומוגזמת, נרמזת ואירונית. הסאטירה האינטרנטית היא ביטוי לביקורת ספרותית, חברתית, פוליטית בעידן המודרני – הדיגיטלי. יש לה מקום של כבוד בדמוקרטיה האלקטרונית. היא "העיתונות החדשה" במאה העשרים ואחת. היא "כיכר-העיר" החדשה!

(Bay m, j. (2005), *The Daily Show: Discursive Integration and the Reinvention of Political Journalism*. *Political Communication* 22, PP. 259-276; Gray, J., Jones, J., and Thompson, E. (2009). *The State of Satire, The Satire of State*. In Gray, J., Jones, J., and Thompson, E (Eds). *Satire TV: Politics and Comedy in the Post-Network Era* (PP 3-36) New York : New York University Press).

52. במקרה דנן, הפוסטים והתגובות שפורסמו באתר הפייסבוק, הם למעשה, פרסומים סאטיריים אינטרנטיים, במרחב הציבורי, המפרסמים, מבקרים ותוקפים את תפקודם והתנהלותם של מוסדות המושב (ועד האגודה והוועד המקומי). הם עוסקים בעניינים אקטואליים וציבוריים, המעסיקים את חברי המושב ותושביו. אכן, האמת ניתנת להיאמר, כי תוכן ודרך ניסוח חלק מהפרסומים הסאטיריים האמורים הם גסים, וולגריים ואירוניים, וכוללים, פה ושם, כינויי גנאי לאדם/לגוף הציבורי (שאינו תאגיד) מושא הפרסום, אך אין בכך כל רבותא.

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

בעניין מור, נפסק, בין השאר, כי:

"מעט לעת נשמעת ביקורת על תוכן של התגובות ועל דרך ניסוחן. אם לומר את המעט, הרי שבתרבות המקומית לא תמיד שולטים בז'אנר זה – הלשון הצחה, הניסוח הרהוט והמסרים המעודנים. חלק ניכר מהפרסומים נושא במקומותינו אופי וולגרי ובוטה, וישנו פער בולט בין הנחרצות של הדעות המבוטאות לבין התשתית התומכת בהן. כל אלה משפיעים ללא ספק גם על הערך והמשקל שניתן לייחס לרבים מפרסומי ה-instant המופיעים באינטרנט חדשות לבקרים. אולם בכל אלה אין כדי לשמוט את הערך החוקתי העומד ביסוד השיח הזה. עצם העובדה שיש מבין התגובות שטעמן רע וניסוחן עילג בוודאי אינו מוציא אותן מתחולת הזכות החוקתית לחופש ביטוי"

(וראו גם – ע"א 4534/02 **רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ**, פ"ד נח(3) 558, 572-573 (2004); רע"א 10520/03 **בן גביר נ' דנקנר**, מיום 12.11.2006).

וידגש: עניין לנו בפרסומים סאטיריים באתר פייסבוק, שמהווה "כיכר העיר" החדשה של חברי המושב לשם הבעת דעות על התנהלות מוסדות המושב (ועד האגודה והוועד המקומי), כשאין כל כוונה לפגוע במישהו. בתו של התובע (מיכאלה) וכלתו היו חברות בקבוצה הסגורה של אתר הפייסבוק ופרסמו הכחשות ותגובות מתאימות. במקרה דנן, שוכנעתי, כי זכותם החוקתית של הנתבעים לחופש ביטוי בספירה הציבורית-אינטרנטית, היא על העליונה.

53. שלישית, בדיקה פרטנית של הפרסומים מראה בעליל, כי התובע לא הוכיח כדין זכות תביעה אזרחית בשל לשון הרע. במה דברים אמורים? אין חולק, כי התובע מעולם לא היה חבר ועד האגודה של המושב, ובמועדים הרלוונטיים לתובענה היה חבר הוועד המקומי (עמ' 4, ש' 9-33). פרשנות הפוסט הראשון ומשמעותו, לפי מבחן אובייקטיבי, ובהתחשב במובן הרגיל של לשון הפוסט והקשר הדברים בו הוא פורסם

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

מראה, כי הוא לא מהווה לשון הרע. עלילתו של הפרסום חושפת מציאות חברתית קיימת. התובע העיד לעניין זה, כי "לא רק חברי ועד שותים, כל הציבור שותה, כל אחד שם שותה כוסית ארק. מי שלא מסוגל רק לא שותה" (עמ' 8, ש' 17-18). וכן, העיד הנתבע 1 לעניין זה, ועדותו הייתה סבירה ומהימנה עלי, כי התובע אינו מושא הפרסום דנן, וכי מדובר בפרסום סאטירי לגיטימי וחוקי (נ/1, סעיפים 24.1 ו- 24.2; עמ' 32, ש' 28; עמ' 36, ש' 22-31).

54. וכן, עלילתו הסאטירית של הפוסט השני, חושפת מציאות חברתית במושב באור נלעג ומגוחך. המדובר בביטוי אמת ציבורי, סאטירי ומוגן על-פי הדין החרות וההלכתי שלעניין. הפרסום מתייחס לוועד המקומי, שהוא גוף ציבורי שאינו תאגיד. אין המדובר בביטוי שקרי ועוצמתי. התשתית העובדתית שביסוד הפרסום לא נסתרה כלל. ההפך הוא הנכון. הפרסום מהווה ביקרת חוקית, לגיטימית ומוגנת על מוסדות המושב ולא דווקא על התובע. עדותו של הנתבע 1, לעניין זה (נ/1, סעיף 24.3; עמ' 37, ש' 4-21) הייתה סבירה ולא נסתרה כלל.

אוסף עוד, כי משמעות הפרסום דנן לפי מבחן אובייקטיבי ובשים לב למובן הטבעי והרגיל של לשון הפרסום והקשר הדברים בו נעשה הפרסום, מראה, כי אין המדובר בלשון הרע.

שם התואר "טמבל" צוין בפרסום דנן במרכאות כפולה ומדובר בביטוי סאטירי לגיטימי ומוגן.

55. הוא הדין באשר לפוסטים השלישי עד התשיעי. הפוסט השלישי הוא פוסט סאטירי, לגיטימי ומוגן. שמות התואר המוזכרים בו "פלאבר", "דביקי" ו- "איכסי", צוינו בפרסום דנן במרכאות כפולות. הפרסום מתייחס לוועד האגודה ולא לתובע. עדותו של הנתבע 1, לעניין זה (נ/1, סעיף 24.4, עמ' 37, ש' 22-25), הייתה סבירה ומהימנה, ובהעד ראיה קבילה ובעלת משקל לסתור, היא גם ראויה למלוא המשקל. ויודגש: במהלך חקירתו שתי וערב, הופנה התובע למלים דנן, ועדותו, בין השאר, הייתה: "אני לא מבין אותך ומה אתה אומר" (עמ' 9, ש' 22), כי באת-כוחו היא שערכה את תצהירו! (שם, ש' 26) וכי הוא לא יודע את משמעות המלה "פלאבר" (שם, ש' 27-28). וכן, הוכח בפניי כדין, כי הפוסט הרביעי מתייחס, למעשה, לבתו של חבר המושב בשם משה שמואל ולא לבתו של התובע. עדותו של הנתבע 1, לעניין זה, הייתה סבירה ומהימנה עליי (עמ' 37, ש' 26-27). בפניי, אין ראיה קבילה ובעלת משקל לסתור

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

עדותו של הנתבע 1 לעניין דנן. הוא הדין באשר לפוסט החמישי. הפוסט מיוחס לבתו של מר משה שמואל ולא לבתו של התובע, מה עוד שבפוסט האמור אין לשון הרע כלל. גם התובע מודה, כי בפוסט זה אין לשון הרע (עמ' 10, ש' 7-10).

56. וכן, הוכח בפניי כדין, כי הפוסט השישי מתייחס לחבר הוועד מקומי דאז מר גדי שמואל ולא לתובע דווקא. עדותו של הנתבע 1, לעניין זה (נ/1, סעיף 24.7; עמ' 37, ש' 28-33; עמ' 38, ש' 1-4), הייתה סבירה ומהימנה עליי. בפניי, אין ראיה קבילה ובעלת משקל לסתור.

57. התובע לא הוכיח כדין, כי הפוסטים השביעי ועד התשיעי מתייחסים אליו דווקא. מה עוד ולדעתי, המדובר בפוסטים סאטיריים ולא כוללים לשון הרע וזאת לפי מבחן אובייקטיבי ובשים לב להקשר הדברים של הפרסום. קל להיווכח, כי מדובר בביקורת סאטירית על פעילות ועד האגודה.

58. הנתבע 2 העיד בפניי, בין השאר, כי הפוסט העשירי מתייחס לחבר המושב בשם עמי חיים ולא דווקא לתובע (נ/2, סעיף 24.1; עמ' 39, ש' 25). הוא לא ידע כלל על נכותו הרפואית של התובע (עמ' 40, ש' 23). למר עמי חיים יש אחות נכה ודרגת נכותה היא 100%, דבר שמזכה אותו להנחה בארנונה. הביקורת שבפוסט האמור היא על ההחלטה בדבר העלאת הארנונה. הוא התנגד להחלטה ונקט בהליכים לביטולה. (קיום אסיפות וחוגי בית) (עמ' 40, ש' 19).

עדותו של הנתבע 2, לעניין זה, הייתה סבירה ומהימנה. בפניי, אין ראיה קבילה ובעלת משקל לסתור. מה עוד, לדידי מדובר בביקורת סאטירית, לגיטימית, חוקית ומוגנת על ההחלטה, הגם שתוכנה וניסוחה נושאים אופי וולגרי, עילג ובוטה. הטעם הרע והניסוח הבוטה והעילג של הפוסט האמור, אינם מוציאים אותו ממתחם הזכות החוקתית לחופש הביטוי.

59. התובע אינו מושא הפוסט האחד עשר. הפוסט מתייחס לחבר הוועד המקומי מר דני אליהו (עמ' 43, ש' 12). במהלך חקירתו שתי וערב ובניגוד לעדותו הראשי, הודה התובע, ברחל בתך הקטנה, כי פוסט זה אינו מתייחס אליו, ובלשונו: "זה לא מכוון אליי" (עמ' 10, ש' 32).

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

60. התובע לא הוכיח כדין, כי הפוסט השנים עשר מתייחס אליו. עדויותיהם של
עדי התביעה, לעניין זה, אינן סבירות ואינן מהימנות עלי. מנגד, העיד הנתבע 2, כי
הפוסט דן לא מכוון לתובע והוא מתייחס, למעשה, לכל חברי המושב (נ/2, סעיף
24.3; עמ' 39, ש' 25; עמ' 15-18). עדות הנתבע 2 דן הייתה סבירה ומהימנה עלי.

61. התובע לא הוכיח כדין, כי הוא מושא הפוסט השלושה עשר. מה עוד, שהפרסום
"צריך למרוח לו שמן ולדחוף לו את העצים", פורסם, למעשה על-ידי הנתבע 1 ולא
הנתבע 2, כטענת ועדות התובע. לדידי, המדובר בפוסט סאטירי, לגיטימי ומוגן ואינו
מכוון לתובע דווקא.

62. כמו-כן, התובע לא הוכיח כדין, כי הוא מושא הפוסטים הארבעה עשר ועד
התשעה עשר, וכי הפוסטים האמורים כוללים לשון הרע עליו. בחקירתו שתי וערב,
העיד התובע, בניגוד לעדותו הראשית, כי הפוסט הארבעה עשר לא מתייחס אליו,
והוא לא יודע מי "העבריינים" המוזכרים בו (עמ' 11, ש' 14-17). הוא הדין באשר
לפוסט החמישה עשר. התובע הודה, ברחל בתך הקטנה, במהלך חקירתו שתי וערב
ובניגוד מוחלט לעדותו הראשית, כי הפוסט החמישה עשר לא מתייחס אליו (עמ' 11,
ש' 18-20). לשלמות התמונה, נציין, כי עדותו של הנתבע 2, לענייננו ולפיה הפוסטים
האמורים לא מכוונים לתובע (נ/2, סעיפים 24.7 ו-24.8; עמ' 44, ש' 6-15), הייתה
סבירה ומהימנה עלי. הפוסט השישה עשר הוא, למעשה, סיפור בעל מוסר השכל,
ואינו כולל לשון הרע על התובע. טענתו של התובע, לעניין זה, בעלמא היא.

לגבי הפוסטים השבעה עשר ועד התשעה עשר, ניתן לומר, כי עניין לנו בפוסטים
סאטיריים, לגיטימיים, חוקיים ומוגנים, ואינם מכוונים לתובע דווקא. הגם שניסוחם
נושאים אופי וולגרי, בוטה וציורי ומסריהם אינם מעודנים, אין לומר, כי הם מחוץ
למתחם הזכות החוקתית לחופש ביטוי.

ויודגש: עדותו של הנתבע 2, כי אתר הפייסבוק הוא אתר סאטירי, והפוסטים
והתגובות שפורסמו בו היו "בהומור ובסאטירה" (עמ' 44, ש' 3), הייתה סבירה
מהימנה ולא נסתרה כלל.

63. רביעית, אכן, עלילותיהם של הפרסומים הסאטיריים דן חושפות מציאות
חברתית במושב באור נלעג, בוטה ומגוחך. אך אין בכך כל רבותא. הפרסומים דן לא
חרגו ממתחם הזכות החוקתית של הנתבעים לחופש ביטוי. המדובר בפרסום בזירה

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

הציבורית ומהווה ביקורת לגיטימית, חוקית ומוגנת על מעשיהם ופעילויותיהם של מוסדות המושב, בעיקר ועד האגודה.

ככלל, המדובר בביטויים סאטיריים מותרים, ציבוריים, לגיטימיים ומוגנים, שפורסמו באתר הפייסבוק. הביקורת מופנית כלפי "חבר בני אדם שאינו תאגיד", בקשר לפעילותו הציבורית בעיקר – פעילות ועד האגודה. על דרך העיקרון ניתן לומר, כי המציאות העובדתית שנחשפה בפרסומים, הוכחה כדין והביטויים הסאטיריים שבהם, בעלי האופי הוולגרי והבוטה, כשלעצמם, אינם פוגעים באמיתותם.

וכן, שוכנעתי, כי במקרה דנן ובהתחשב במכלול נסיבות העניין, היה בפרסום עניין ציבורי. משכך הם פני הדברים, הרי הנתבעים חוסים תחת כנפיה של הגנת אמת הפרסום שבסעיף 14 לחוק. (דנ"א 2121/12 **פלוני**, דלעיל, בפסקה 25).

64. חמישית, לשלמות התמונה, אציין, כי ככלל עדויותיהם של עדי התביעה, בעניינים המהותיים שבמחלוקת, לא היו סבירות ואינן מהימנות עליי. המדובר בעדים בעלי עניין ואינטרס חזק עד למאוד בתוצאות המשפט. עדויות אלה, במיוחד בחלקיהן שאינן עולה בקנה אחד עם עדויות עדי ההגנה, כפי שפירטתי דלעיל, אינן ראויות למשקל הראייתי.

שאר טענות הצדדים

65. מסקנתי דלעיל מייתרת, למעשה, את הדיון בשאר טענותיו של התובע, שבלאו הכי לא מצאתי בהן ממש ודינן להידחות.

התוצאה

66. כמבואר, התובע לא הוכיח כדין את עילת התביעה. על-כן, אני דוחה בזה את התביעה. מטעמי צדק והיות וחלק מהפרסומים נושא אופי וולגרי ובוטה- הגם שמדובר בפרסומים לגיטימיים, חוקיים ומוגנים - אין צו להוצאות.

המזכירות תמציא פסק-הדין לצדדים.

ניתן היום, י"ב טבת תשע"ו, 24 דצמבר 2015, בהעדר הצדדים.

בית משפט השלום בנצרת

ת"א 14320-10-13 לוי נ' בר ואח'

1

שיסריח

2

שכיב סרחאן, שופט בכיר

3

4

5

6